
WYBRANE PROBLEMY INŻYNIERSKIE

NUMER 2

INSTYTUT AUTOMATYZACJI PROCESÓW TECHNOLOGICZNYCH
I ZINTEGROWANYCH SYSTEMÓW WYTWARZANIA

Marek SZNURA*, Piotr PRZYSTAŁKA, Wojciech MOCZULSKI

Katedra Podstaw Konstrukcji Maszyn, Wydział Mechaniczny Technologiczny,
Politechnika Śląska, ul. Konarskiego 18A, 44-100 Gliwice,
*marek.sznura@gmail.com

UKŁAD LOKALIZACJI BEZWZGLĘDNEJ DO ZASTOSOWAŃ W ROBOTYCE MOBILNEJ

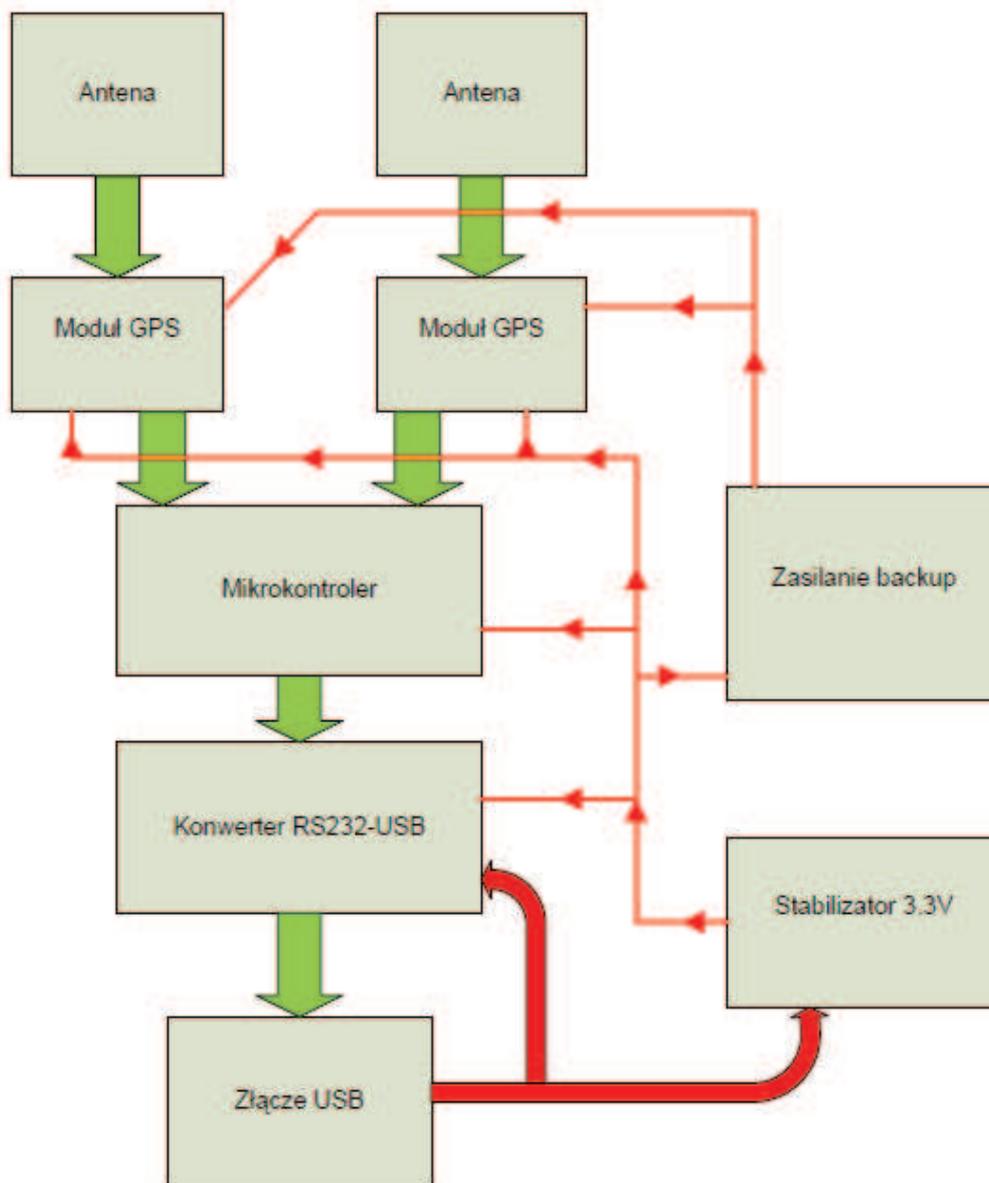
Streszczenie: W artykule przedstawiono projekt i implementację prototypu układu do lokalizacji bezwzględnej robota mobilnego. Wykonany prototyp układu jest urządzeniem o niewielkich gabarytach i małej masie, niskim zapotrzebowaniu na energię oraz jest rozwiązaniem tanim w realizacji. Ponadto układ posiada uniwersalny interfejs komunikacji umożliwiający jego współdziałanie z różnymi architekturami sprzętowymi systemów sterowania wysokiego poziomu robotów mobilnych. Wstępne badania weryfikacyjne urządzenia dobrze rokują co do praktycznego wykorzystania tego rozwiązania do nawigacji robotów mobilnych.

1. Wstęp

Postęp w dziedzinie robotyki mobilnej, a szczególności rozwój autonomicznych układów mechatronicznych, wymusza stosowanie coraz dokładniejszych systemów lokalizacji. Spośród wielu metod lokalizacji bezwzględnej zazwyczaj wykorzystuje się system GPS [1]. System ten jednoznacznie określa pozycję robota na mapie. Standardowe moduły GPS dostępne w sklepach elektronicznych cechują się sporym błędem określania pozycji. Błędy segmentu kosmicznego, naziemnego oraz transmisji danych do użytkownika końcowego można łatwo niwelować, stosując własny odbiornik referencyjny lub korzystając z dostępnego w Polsce systemu różnicowego (DGPS) [1]. Znacznie trudniej zredukować poziom szumów odbiornika wpływających na precyzję określania pozycji. Odbiorniki klasy low-cost cechują się sporym poziomem szumów wewnętrznych skutkującym dużym rozrzutem pozycji.

2. Realizacja układu

Wzięto pod uwagę przytoczone powyżej argumenty i powstał pomysł wykorzystania dwóch odbiorników klasy low-cost [6]. Układ działa w ten sposób, że dane pozyskane z obu odbiorników przetwarzane są za pomocą specjalizowanego algorytmu. Dzięki temu obliczana jest pozycja robota z większą precyzją niż przy wykorzystaniu jednego modułu. Na rys.1 pokazano schemat blokowy układu.

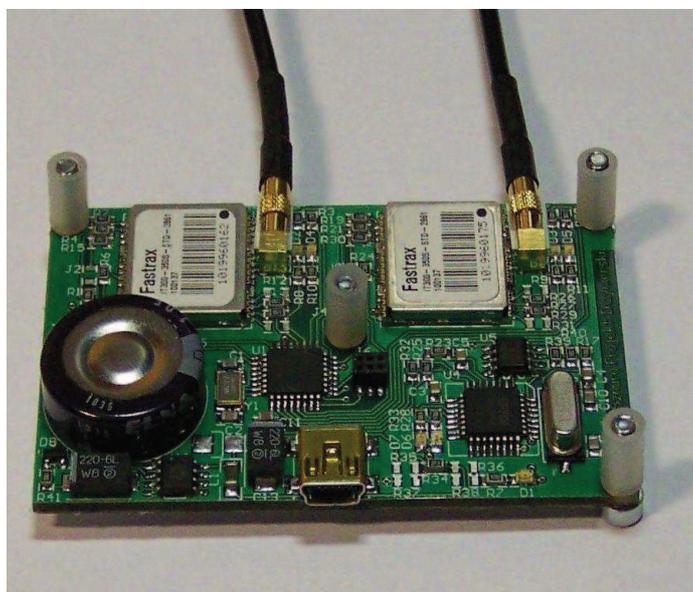

Rys.1. Schemat układu lokalizacji bezwzględnej

Po przeglądzie oferty modułów GPS, dostępnych w krajowych sklepach elektronicznych, zostały wybrane moduły itrax300 firmy Fastrax. Moduły te wysyłają dane z częstotliwością 1Hz [6]. Moduły GPS wyposażone są w asynchroniczne wyjścia, na poziomie napięć zgodnym z TTL. Układ podłączany jest do komputera poprzez port USB. Z uwagi na łatwość oprogramowania został wykorzystany układ FT232 będący konwerterem portu COM na USB [5] i będący standardowym złączem w każdym komputerze PC. Sterownik tego układu emuluje na komputerze port COM. Oprogramowanie niskiej warstwy (mikrokontroler) wysyła informacje poprzez port COM. Oprogramowanie wysokiej warstwy (komputer PC) odbiera dane z portu COM (podczas gdy transmisja odbywa się poprzez interfejs USB).

Aby odbierać dane z dwóch modułów GPS poprzez RS232 oraz komunikować się z komputerem poprzez ten sam interfejs, konieczne jest zastosowanie mikrokontrolera wyposażonego w co najmniej 3 sprzętowe układy USART (ang. *Universal Synchronous and Asynchronous Receiver and Transmitter*). Mikrokontrolery z taką liczbą USARTów są dostępne w dużych i wielopinowych obudowach. Dodatkowym ograniczeniem stosowalności takich jednostek jest ich duży koszt. Dlatego zdecydowano się na wykorzystanie małego, a zarazem taniego mikrokontrolera ATmega48 wyposażonego w jeden sprzętowy USART [4], który wykorzystany został do komunikacji z komputerem poprzez układ FT232. Natomiast dane z modułów GPS odbierane są dzięki programowej emulacji portu COM. Moduły GPS zasilane są napięciem 3,3V [6]. Mikrokontroler toleruje napięcie zasilania w zakresie 2,7V-5,5V [4]. Układ FT232 został wyposażony w specjalizowany system wejść/wyjść, który posiada własne zasilanie [5]. Z tego powodu pomimo konieczności zasilania układu napięciem 5V (bezpośrednio z USB) można go skonfigurować do pracy z urządzeniami pracującymi na napięciu 3,3V. Biorąc pod uwagę estymowany prąd zasilania, zdecydowano się zastosować popularny stabilizator typu low-drop o oznaczeniu LP2951 na napięciu 3,3V [7].

Moduły GPS wyposażone są w wejście zasilające typu backup, które podtrzymuje pamięć RAM. W pamięci RAM przechowywane są informacje o satelitach. Dane te pozwalają w krótkim czasie, po podłączeniu zasilania, otrzymać pozycję geograficzną (hot-start odbiornika GPS). Jako źródło zasilania backup został wykorzystany kondensator dyna-CAP o pojemności 1F. Kondensator jest wewnętrznie zabezpieczony rezystorem o wartości 30Ω [3], podłączonym szeregowo z właściwym kondensatorem. Zabezpieczenie to całkowicie eliminuje zagrożenie porażenia prądem przy zwarciu obładzin kondensatora.

Rys.2. Widok zamontowanego układu

Na rys.2 znajduje się fotografia płyty PCB układu z przylutowanymi elementami. Płytką została wykonana w specjalizowanej firmie, natomiast elementy przylutowano ręcznie,

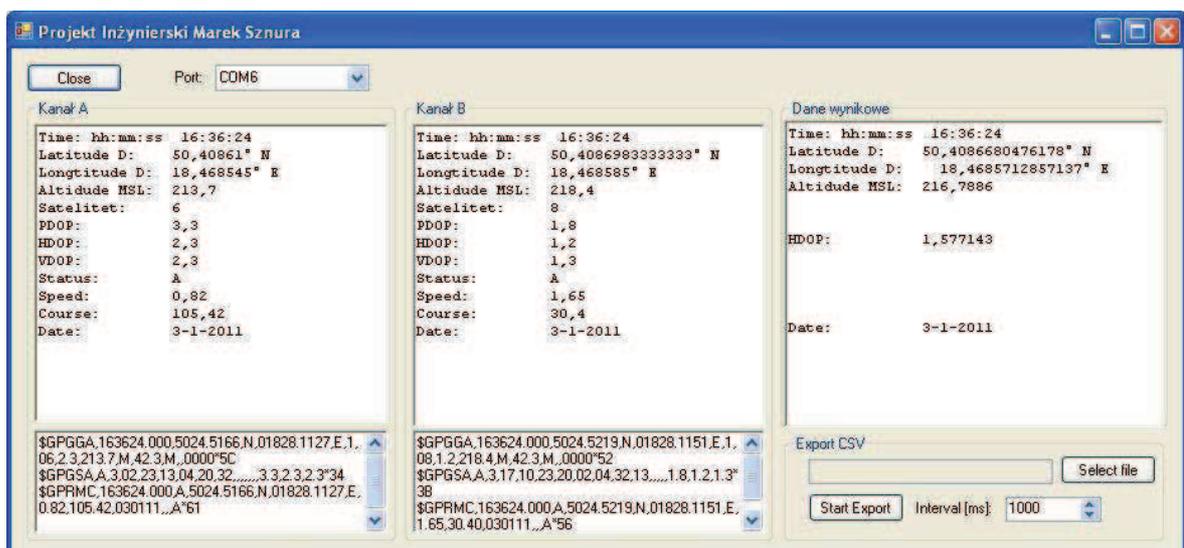
wykorzystując pastę ze spoiwem oraz lutownicę typu hot air. Na rys. 3 przedstawiono układ wyposażony w anteny obierające sygnał z satelitów.

Rys.3. Widok układu z zamontowanymi antenami

3. Aplikacja

W celu archiwizacji i wstępnej obróbki danych utworzono aplikację z zastosowaniem języka C#. Aplikacja wyświetla aktualne dane niezależnie z każdego z modułów GPS oraz średnią ważoną wg współczynnika HDOP z obu odbiorników. Dodatkowo przedstawione są takie informacje jak: liczba satelitów, wysokość nad poziomem morza, aktualna godzina czasu UTC, aktualna data, prędkość poruszania się obiektu oraz kierunek poruszania się obiektu. Na rys. 4 przedstawiono widok aplikacji. Aplikacja pozwala również użytkownikowi na zapis zgromadzonych danych do pliku tekstowego.

Rys.4. Widok okna aplikacji do testowania prototypu układu

4. Badania weryfikacyjne

Pierwszym stadium badań było oszacowanie rozmycia pozycji z otrzymywanych pomiarów. Zastosowane moduły cechują się współczynnikiem HDOP50 na poziomie 1,5m. Oznacza to, iż 50% pomiarów dokonywanych jest z precyzją lepszą niż 1,5m. Nie wiadomo jednak, które z pomiarów zawierają się w tych 50%. Rozmycie pomiarów wynosiło maksymalnie 26,69m. Obliczenie średniej ważonej z obu modułów GPS zredukowało rozmycie do 18,22m. Uśrednianie pomiarów w okresie 60s zmniejszyło rozmycie do poziomu 12,3m. Z racji redukcji błędu z 26,69m do 18,22m wydaje się uzasadnione wykorzystywanie dwóch modułów GPS w celu precyzyjniejszej lokalizacji położenia.

Kolejnym stadium badań była redukcja pozostałych składowych ogólnego błędu lokalizacji polegająca na zastosowaniu odbiornika referencyjnego. Odbiornik referencyjny był niemal identyczny jak odbiornik ruchomy, z tą różnicą, że był wyposażony tylko w jeden moduł GPS. Niedobór drugiego modułu GPS zastępowany był dłuższym czasem uśredniania danych odbieranych z pierwszego modułu. Postępowanie takie nie stanowi większego problemu, ponieważ odbiornik referencyjny pozostaje na stałe zlokalizowany w punkcie, którego położenie geograficzne jest znane z dużą dokładnością. Zastosowanie odbiornika referencyjnego pozwoliło zwiększyć dokładność określania pozycji o ponad 21m.

Każdy z zabiegów wprowadził sporą poprawę dokładności określania położenia geograficznego robota mobilnego. Badania weryfikacyjne przeprowadzane były w punkcie osnowy geodezyjnej, co miało umożliwić obliczenie błędu pomiarowego. Niefortunnie punkt ten znajdował się w zadrzewionym miejscu. Drzewa w znaczny sposób pogarszają precyzję pomiaru poprzez odbijanie sygnału z satelity. Prowadzi to do zjawiska zwanego wielotorowością sygnału.

5. Podsumowanie

Podczas realizacji opisanego w artykule projektu największym problemem okazała się weryfikacja działania utworzonego urządzenia. Po upewnieniu się co do niezawodności i pewności działania układu z zaimplementowanym oprogramowaniem, konieczne były szczegółowe pomiary kontrolne. W przeprowadzonych pomiarach ujawniono bardzo duże szумы. Dodatkowo wybór punktu pomiarowego wpłynął na uzyskane wyniki testów. Powodem tego stanu rzeczy jest najprawdopodobniej fakt odbijania się sygnału z satelity od złożonej struktury drzewa, w wyniku czego powstaje znane zjawisko wielotorowości fali. Jest to istotnie dużym problemem w określaniu pozycji GPS. Efekt ten eliminuje się, stosując specjalistyczne anteny, które w projekcie nie zostały wykorzystane.

Innym istotnym elementem wpływającym na szумы odbiornika, a w konsekwencji błędy pomiarowe, jest antena. W niniejszym projekcie wykorzystano tanie anteny dedykowane do samochodów. Producent anteny niestety nie podaje żadnych istotnych parametrów dotyczących anteny z wyjątkiem zysku wbudowanego wzmacniacza sygnału.

Najważniejszym elementem rozwoju układu jest opracowanie specjalistycznego algorytmu umożliwiającego odfiltrowanie pomiarów z największym błędem pomiarowym. Filtrowanie takie jest możliwe przy wykorzystaniu współczynnika HDOP. Przewiduje się również zweryfikowanie istniejącego układu w terenie, w którym nie występują drzewa, najlepiej na płaskim trawiastym gruncie.

Literatura

1. Januszewski J.: Systemy satelitarne GPS Galileo i inne. Warszawa: PWN, 2006.
2. Profesjonalne odbiorniki GPS. <http://www.szwajcarskaprecyzja.pl>, Grudzień 2010.
3. Dokumentacja kondensatora podtrzymującego. <http://www.pliki.jm.pl/karty/DB.pdf>, Grudzień 2010.
4. Dokumentacja mikrokontrolera atmega88. http://www.atmel.com/dyn/resources/prod_documents/doc2545.pdf, Grudzień 2010.
5. Dokumentacja modułu FT232. <http://www.tme.eu/dok/ROZNE/ft232bl.pdf>, Grudzień 2010.
6. Dokumentacja modułu GPS. <http://wega.net.ua/Description/TH-F6A/iTrax300.pdf>, Grudzień 2010.
7. Dokumentacja stabilizatora lp2951. <http://www.national.com/ds/LP/LP2950.pdf>, Grudzień 2010.

GLOBAL LOCALIZATION SYSTEM FOR MOBILE ROBOT APPLICATIONS

Summary: The paper deals with the design and implementation of a global localization system for mobile robot applications. A developed prototype is a device that is small and light-weight, low-cost and energy-efficient. Moreover, the device possesses an universal communication interface that can be used in collaboration with various high-level control systems of mobile robots. The results of some preliminary tests of the prototype show that it can be applied for navigation of mobile robots.